

Το πολιτικό Ισλάμ και η νέα Αραβική άνοιξη

Δυο τόσο διαφορετικές αλλά και αλληλοσυμπληρούμενες επέτειοι γιορτάστηκαν τον Δεκέμβριο του 2012 στα Παλαιστινιακά εδάφη. Η μια ήταν η συμπλήρωση 25 χρόνων από την πρώτη παλαιστινιακή Ιντιφάντα – την εξέγερση απέναντι στην ισραηλινή κατοχή. Η δεύτερη ήταν η επέτειος από την ίδρυση της ισλαμικής οργάνωσης Χαμάς, που ξεπετάχτηκε μέσα από τις φλόγες και τις πέτρες της εξέγερσης.

Όμως, σε πόσο διαφορετικό αλλά, και ταυτόχρονα, σε πόσο οικείο περιβάλλον γιορτάστηκαν τα δυο αυτά γεγονότα; Η Χαμάς είναι πλέον η de facto κυβέρνηση της Γάζας ενώ ο ιδεολογικός και θρησκευτικός της πατέρας, η οργάνωση Αδελφοί Μουσουλμάνοι, ελέγχουν την κυβέρνηση της Αιγύπτου και κυριαρχούν πολιτικά στην Τυνησία. Την ίδια στιγμή οι Ηνωμένες Πολιτείες συνεργάζονται με παρακλάδια της Αλ Κάιντα στη Συρία και επιχειρούν να ανατρέψουν τα κοσμικά απομεινάκια του αραβικού εθνικισμού ενώ το Ιράκ ενισχύει τους δεσμούς του με το Ιράν. Ένα φαινομενικά ακατανόητο σκηνικό ξετυλίγεται μπροστά στα μάτια μας. Αξίζει να γυρίσει κανείς 25 χρόνια πίσω και να επιχειρήσει να διηγηθεί την πορεία της Χα-

μάς και των Αδελφών Μουσουλμάνων (έστω και σε λίγες γραμμές κειμένου) για να μπορέσει να κατανοήσει τη νέα γεωπολιτική σκακιέρα που δημιουργείται στη Μέση Ανατολή.

Από την πρώτη στιγμή της δημιουργίας της, το 1987, η Χαμάς απολαμβάνει την ανοχή, αν όχι την έμπρακτη στήριξη, της Ουάσινγκτον και του Τελ Αβίβ. Αποτελεί το ιδανικό ανάχωμα στην αριστερή, κοσμική Φατάχ του Γιασέρ Αραφάτ, η οποία συνδυάζει τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα των Παλαιστινίων με μαχητικές κοινωνικές διεκδικήσεις. Οι ΗΠΑ έχουν δοκιμάσει με επιτυχία ανάλογες ανίερές συμμαχίες με ακραίες ισλαμικές οργανώσεις από το Αφγανιστάν και την Αλγερία μέχρι και την κοσμική Τουρκία ενώ, από την προηγούμενη δεκαετία, έχουν ανεχτεί το ισλαμικό φλερτ του Σαντάτ στην Αίγυπτο. Φυσικά όλα ανεξαιρέτως τα ανοίγματα προς τα πιο φανατικά στοιχεία του Ισλάμ θα αποδειχθούν μπούμερανγκ για την Ουάσινγκτον και τους συμμάχους τους, οι οποίοι θα εκμεταλλευτούν αυτή την αντιπαράθεση για να κηρύξουν μια σύγχρονη σταυροφορία στη Μέση Ανατολή – αυτή τη φορά με στόχο τον έλεγχο των ενεργειακών πηγών που τροφοδοτούν

την Ευρώπη και την Ασία. Αυτό που δεν έχουν υπολογίσει όμως είναι οι εξεγέρσεις και οι επαναστάσεις που θα σαρώσουν τον αραβικό κόσμο ανατρέποντας ένα μετά το άλλο τα κοσμικά καθεστώτα που τις τελευταίες δεκαετίες είχαν μετατραπεί στους πλέον πειθήνιους συνεργάτες της Δύσης. Η αντι-ισλαμική σταυροφορία ανατρέπεται άρον άρον καθώς η Ουάσινγκτον αναζητά στις τάξεις των πιο αντιδραστικών στοιχείων του μουσουλμανικού κόσμου νέα αναχώματα στις κοινωνικές διεκδικήσεις. Η εκτέλεση του Οσάμα μπιν Λάντεν έρχεται να σφραγίσει αυτό τον κύκλο που ξεκινά εξίσου συμβολικά με τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου.

Στη Λιβύη και τη Συρία, οι άνθρωποι της CIA, του NATO και του Πενταγώνου δεν θα διστάσουν να συνεργαστούν με τρομοκρατικές οργανώσεις που λίγους μήνες νωρίτερα πολεμούσαν τα αμερικανικά στρατεύματα στο Ιράκ και το Αφγανιστάν. Ακόμη και στην Αίγυπτο όμως οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι φαντάζονται σαν μια πολύ πιο αξιόπιστη λύση απέναντι στους μέχρι πρότινος πιστούς υπηρέτες των ΗΠΑ, που είχαν τοποθετηθεί από τον Μουμπάρακ σε θέσεις κλειδιά του κρατικού μηχανισμού.

Η περίπτωση της Αιγύπτου αξίζει σαφώς μεγαλύτερης προσοχής καθώς η χώρα διατηρεί δικαίως τον τίτλο του πολιτικού φάρου της Μέσης Ανατολής.

Λίγους μόλις μήνες μετά τη μεγαλειώδη επανάσταση η χώρα βρίσκεται θεωρητικά υπό τον έλεγχο των Αδελφών Μουσουλμάνων, οι οποίοι συνέδραμαν ελάχιστα και με μεγάλη καθυστέρηση στην ανατροπή του Μουμπάρακ. Λέμε θεωρητικά γιατί ο στρατός και το δικα-

στικό σώμα πραγματοποιούν σειρά μίνι πραξικοπημάτων με τα οποία επιχειρούν να παγώσουν κάθε απόφαση της νεοεκλεγμένης κυβέρνησης. Δεν πρόκειται φυσικά για μια σύγκρουση ανάμεσα στην αστική δημοκρατία και το φονταμενταλιστικό Ισλάμ, όπως σπεύδουν να σημειώσουν ορισμένοι, αλλά για τη σύγκρουση δυο διαφορετικών κέντρων εξουσίας τα οποία εξυπηρετούν διαφορετικά συμφέροντα στο εσωτερικό. Δυο τμήματα της πολιτικής και οικονομικής ελίτ τα οποία δείχνουν διατεθειμένα να αιματοκυλίσουν τη χώρα για να διατηρήσουν την εξουσία αλλά τα οποία δεν αμφισβητούν καμία από τις δεσμεύσεις της χώρας απέναντι στα καπιταλιστικά κέντρα της Δύσης.

Ο πρόεδρος Μόσρι θα απαντήσει στην επίθεση που δέχεται με τις δικές του πραξικοπηματικές ενέργειες, οι οποίες δικαιολογημένα προκαλούν την έκρηξη των λαϊκών μαζών στο Κάιρο και σε άλλες μεγάλες πόλεις. Οι νέες εξεγέρσεις που σημειώνονται σε ολόκληρη την Αίγυπτο και οδηγούν ακόμη και στην πυρόπληση γραφείου των Αδελφών Μουσουλμάνων δεν αφορούν μόνο την παραβίαση της νηπιακής αστικής δημοκρατίας αλλά και την οικονομική πολιτική της νέας κυβέρνησης. Οι διαδηλωτές ζητούν την ακύρωση δανειακών συμβάσεων με το ΔΝΤ, που συνοδεύονται από ακραία αντιλαϊκά μέτρα, ενώ οι κάτοικοι της εργατοσύνης της Μασάλα προχωρούν σε νέες κινητοποιήσεις.

Ουάσινγκτον και Ε.Ε αρκούνται να εκφράσουν την ανησυχία τους για το αίμα που χύνεται και πάλι στους δρόμους του Κάιρου ενώ παράλληλα ενισχύουν συνεχώς τη στρατιωτική τους παρουσία

περιμετρικά της Συρίας. Η Δαμασκός αποτελεί πλέον το επόμενο πόνι στην σκακιέρα, το οποίο πρέπει να πέσει προκειμένου να αυξηθεί περαιτέρω η πίεση στην Τεχεράνη.

Μεγάλος χαμένος στο νέο σκηνικό που διαμορφώνεται στη Μέση Ανατολή είναι προς το παρόν το Ισραήλ, το οποίο βλέπει να χάνει την αξία χρήσης του στα μάτια των Αμερικανών συμμάχων του. Το Τελ Αβίβ για προφανείς λόγους αδυνατεί να συνεργαστεί με ακραίες ισλαμικές ομάδες, όπως αυτές που χρηματοδοτεί η Σαουδική Αραβία και το Κατάρ για λογαριασμό της Ουάσινγκτον. Αντίθετα η Τουρκία έδειξε από την πρώτη στιγμή ότι μπορεί να ικανοποιήσει όλες τις απαιτήσεις του Πενταγώνου και της CIA χωρίς να προκαλέσει την οργή του αραβικού και ισλαμικού κόσμου – όπως θα συνέβαινε στην περίπτωση του Ισραήλ.

Την ίδια ώρα η πρόσφατη επίθεση εναντίον της Γάζας δεν πέτυχε κανένα από τους στόχους της (εκτός ίσως από το να συσπειρώσει την εκλογική βάση του κυβερνώντος κόμματος) ενώ έδωσε στη Χαμάς τη δυνατότητα να πανηγυρίσει μια ηθική νίκη απέναντι στο σιωνιστικό κράτος. Οι Άραβες αξιωματούχοι που συνέρεαν τις επόμενες εβδομάδες στη Γάζα ενίσχυσαν το κύρος της Χαμάς ενώ η διπλωματική νίκη των Παλαιστινίων στον ΟΗΕ, όπου έλαβαν το καθεστώς παρατηρητή, οδήγησε σε ακόμη μεγαλύτερη

απομόνωση το Τελ Αβίβ. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμη και η δωσίλογη Παλαιστινιακή Αρχή του Αμπάς υποχρεώθηκε από τις εξελίξεις να ορθώσει το ανάστημά της απέναντι στο Ισραήλ προκειμένου να διασώσει μερικά ψήγματα αξιοπρέπειας. Και σαν να μην έφτανε αυτό, την ημέρα του εορτασμού για τα 25 χρόνια της Χαμάς, στη Γάζα υψώθηκαν και σημαίες της Φατάχ – απόδειξη ότι το εμφυλιακό κλίμα μεταξύ των δυο οργανώσεων, που λειτουργούσε προς όφελος του Ισραήλ μπορεί να φτάνει στο τέλος του.

Το Τελ Αβίβ μπορεί ακόμη να σπέρνει το θάνατο σε κάθε του κίνηση αλλά βγαίνει για μια ακόμη φορά πολιτικά ταπεινωμένο: οι χιλιάδες νεκροί που αφήνει πίσω του στις επιθέσεις στον Λίβανο το 2006, και στη Γάζα το 2008 και το 2012, καταγράφονται στο συλλογικό υποσυνείδητο του αραβικού κόσμου ως μάρτυρες ενός νικηφόρου πολέμου.

Καθώς γράφονται αυτές οι γραμμές το δικτατορικό καθεστώς του Άσαντ στη Συρία δείχνει έτοιμο να καταρρεύσει, γεγονός που αν συμβεί θα πυροδοτήσει νέες αλυσιδωτές αντιδράσεις σε ολόκληρη την περιοχή. Για μια ακόμη φορά όμως η μάχη δεν κρίνεται στους διαδρόμους του Πενταγώνου αλλά στους δρόμους των αραβικών μεγαλουπόλεων. Οι νέες κινητοποιήσεις στην Αίγυπτο έδειξαν ότι η Αραβική Άνοιξη είναι πάντα ζωντανή.